

Småföretags- barometern 2023

Uppsala län

ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Uppsala län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Uppsala län.....	5
Näringslivet i Uppsala län	5
Småföretagsbarometern – Uppsala län	6
Konjunkturindikatorn	6
Sysselsättning.....	8
Orderingång.....	9
Omsättning	10
Lönsamhet.....	11
Företagens prisförväntningar	11
Expansionsutsikter och tillväxthinder	12
Slutsatser	14

OM SMÅFÖRETAGS- BAROMETERN

Småföretagsbarometern är en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

NETTOTAL OCH KONJUNKTURINDIKATORN

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, ordergång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I UPPSALA LÄN

Småföretagskonjunkturen i Uppsala län har varit stabil under 2023 efter den kraftiga uppgången i fjol när effekterna av pandemin klingade av. Gotland och Västernorrlands län uppvisade de svagaste konjunkturerna. Den starkaste konjunkturen är i Norrbotten följt av Uppsala och Västerbottens län. Företagen i Upplands län räknar med en svagare konjunktur under det närmaste året och även konjunkturindikatorn sjunker något är ett tydligt omslag från fjolårets optimistiska framtidsplaner.

- **Sysselsättningstillväxten** i länets småföretag har stannat upp efter uppgången i fjol. Något som även avspeglas på riksnivå. Det osäkra konjunkturläget hindrar dock inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga där länets företag är mer expansiva i sina planer än i riket som helhet.

- **Tillväxten i orderingång** har avtagit i länets småföretag efter uppgången ifjol, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna pekar på att tillväxttappet i orderingången tilltar och en viss minskning förutses. Det är fortfarande en något mer optimistisk bedömning jämfört med i riket som helhet men betydligt lägre förväntningar jämfört med fjolårets undersökning.

- **Omsättningstillväxten** i småföretagen ökade kraftigt efter pandemin men har i år följts av en tydlig avmattning under både i länet och i riket som helhet. Förväntningarna för det närmaste året pekar på en fortsatt nedgång i omsättningstillväxten.

- **Lönsamhetstillväxten** i småföretagen har ökat under de senaste tolv månaderna efter fjolårets ökning där länet placerar sig på nivåer som är högre än rikssnittet. Även om länets företag förutser en försvagning i lönsamheten det närmaste året är det historiskt sett låga förväntningar.

- Sju av tio företag i länet (69 procent) ser goda **expansionsmöjligheter**, vilket är i linje med det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (70 procent).

- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Uppsala län är bristen på lämplig arbetskraft, vilket drygt en tredjedel av företagen uppger. Svag efterfrågan har seglat upp som det näst största tillväxthindret, och upplevs som ett större hinder i länet jämfört med i övriga riket.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I UPPSALA LÄN

De svenska småföretagen återhämtade sig snabbt efter pandemin och konjunkturindikatorn steg till 57 under 2022 efter ett fall till historiskt låga nivåer 2021 (-15). Men småföretagen står inför nya utmaningar. Pandemin och kraftiga produktionskostnadsökningar har följts av historiskt hög inflation och snabbt stigande räntor. Effekterna för småföretagen ser vi redan i resultaten. Konjunkturindikatorn föll till 25 under den senaste tolv månadsperioden och avviker från företagens planer från i fjol då den förväntades stiga till 77. Samtliga delar blev klart svagare än vad företagarna förutsåg och den största tillbakagången var i orderingången och i sysselsättningen. Men det är en splittrad konjunkturbild. Störst var nedgången inom detaljhandel och bygg medan övriga tjänsteföretag klarat sig bättre.

Småföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är klart lägre än dess historiska genomsnitt. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturedgången. Men även kring framtidsförväntningarna är bilden splittrad. Mest pessimistiska är företagen inom detaljhandeln och byggföretagen medan det finns en övervikt av tjänsteföretag som räknar med ökad tillväxt det närmaste året..

Näringslivet i Uppsala län

DEMOGRAFI OCH BEFOLKNING

Region Uppsala är landets femte mest befolkade region och den sjätte rikaste. Arbetslösheten ligger i nivå med rikssnittet och den demografiska försörjningskvoten är näst lägst i landet och stiger i långsammare takt än snittet i riket. Detta är positivt då en hög försörjningskvot innebär att den arbetsföra befolkningen måste försörja fler yngre och äldre. Regionens största stad är Uppsala.

NÄRINGSLIV

I Uppsala län arbetar en något mindre andel än i riket inom privat sektor. Regionen står sig hyggligt när det kommer till företagande. Regionen har landets tionde lägsta andel företagare, men däremot den åttonde högsta andelen nystartade företag. Andelen skatteintäkter i regionen som genereras i de små företagen ligger ungefär i nivå med Sverigemedel. När det kommer till andelen företag som har en kvinna som högsta befattningshavare presterar Uppsala väl och är fjärde bäst i riket. Brutto regionalprodukten per capita uppgick år 2021 till 482 000 kronor, vilket är fjärde högst i riket.

REGIONAL UTVECKLING OCH INFRASTRUKTUR

Pendlingssträckan Uppsala-Stockholm är en av landets mest trafikerade. Trafikverket planerar för en utbyggnad till fyrspårig järnväg mellan städerna, vilket kommer vara positivt för kompetensförsörjningen i båda regionerna. Arbetet med att anlägga spåren lär emellertid inte påbörjas förrän tidigast 2028. Kopplat till den utvidgade järnvägsförbindelsen mellan Uppsala och Stockholm har kommunerna Uppsala och Knivsta åtagit sig att bygga ett stort antal nya bostäder utmed sträckan, för att rättfärdiga den stora infrastrukturinvesteringen och utveckla regionen vidare.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – UPPSALA LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framför allt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre och åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

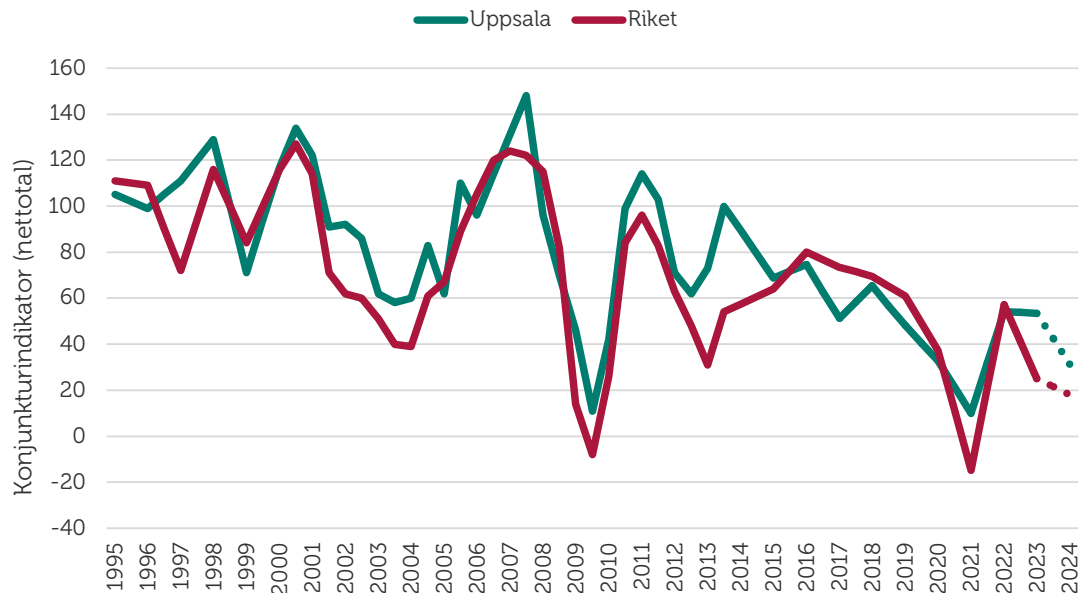
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisas småföretagens sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 1 visar att Uppsala läns konjunkturindikator har följt riksnittets kurva sedan mitten på 90-talet med en något starkare konjunktur under början på 10-talet.

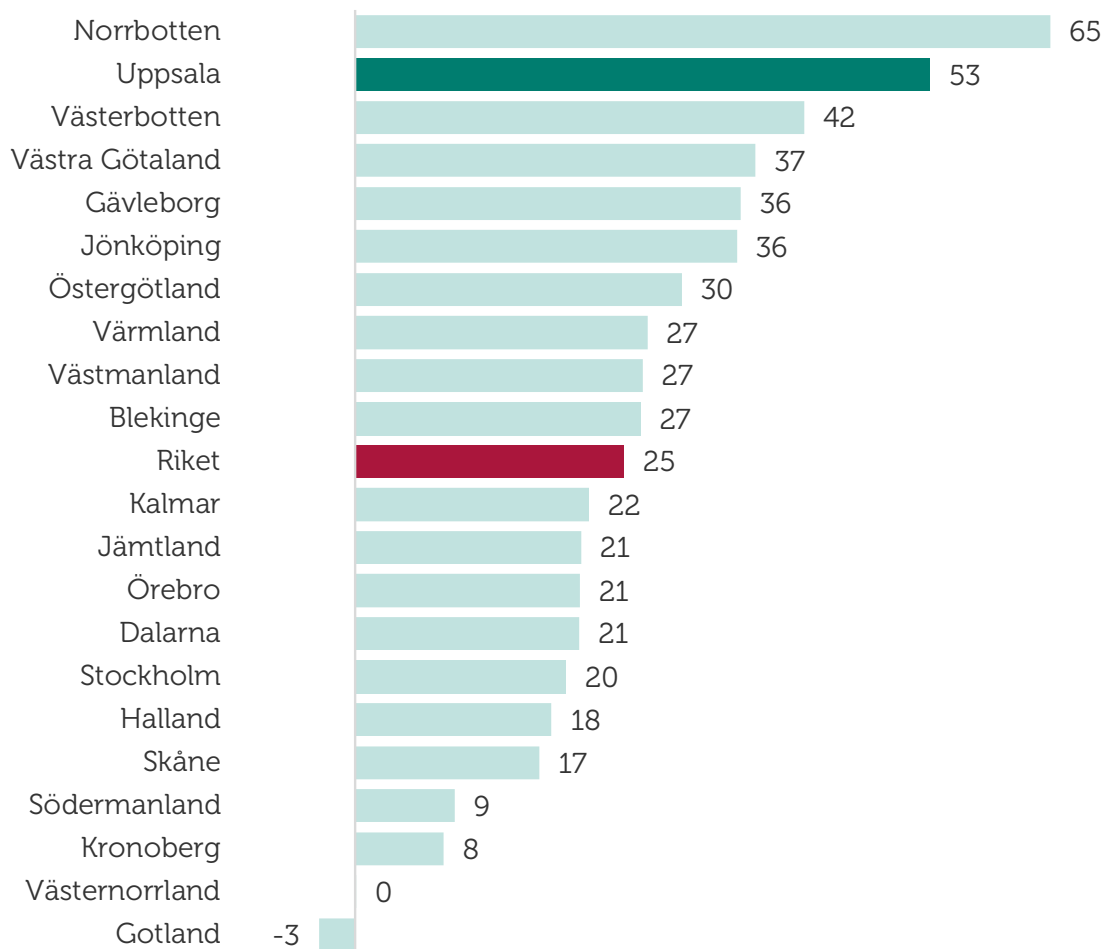
Årets Småföretagsbarometer visar en tydlig nedgång i småföretagskonjunkturen efter den kraftiga uppgången i fjol, som delvis drogs upp av borttagna pandemirestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. I stället har nya utmaningar tillkommit i spåren av den höga inflationen och de snabbt stigande räntorna. Länets konjunkturindikator sjönk till 53 i årets undersökning från 54 förra året och innebär att tillväxten i länet har minskat marginellt. En utveckling som är bättre än för riket i stort.

Det förändrade omvärldsläget med risk för en annalkande lågkonjunktur har satt avtryck i företagens förväntningar för det närmaste året både i länet och i riket som helhet. Småföretagen som i fjol förutsåg en fortsatt konjunkturuppgång räknar med att den svaga konjunkturen består även om fallet i konjunkturindikatorn bromsar in. Länets konjunkturindikator landar på 53 men är klart lägre nivåer än fjolårets förväntningar då konjunkturindikatorn förväntades stiga till 73.

Figur 1. Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2023.

Figur 2. Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2023.

Sysselsättning

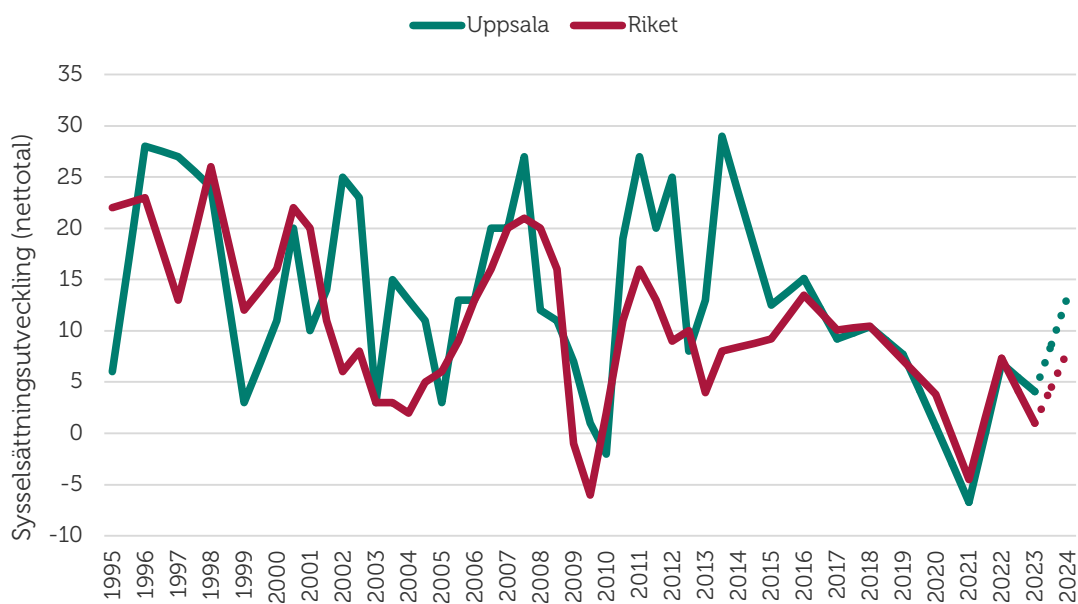
Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i småföretagen har uppvisat en avtagande trend sedan 2016 för att böttna i samband med pandemin. I fjol tog sysselsättningen fart och nettotalet för sysselsättningen steg till 7 i länet efter att varit i det negativa territoriet under 2021, då en övervikt av företag rapporterade om en minskad sysselsättning. I år har sysselsättningsökningen stannat upp och nettotalet har sjunkit till 4, vilket innebär att en fortsatt övervikt av småföretagen uppger att de ökar antalet anställda det kommande året. Det antyder om en stor branschspridning där länets tillverkande företag minskade antalet anställda jämfört med tjänsteföretagen som i stället ökade antalet anställda.

Det osäkra konjunkturläget hindrar inte småföretagen från att öka antalet anställda det kommande året. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga till det positiva territoriet där länets företagare är något mer expansiva i sina planer än i riket som helhet med ett nettotal på 13 jämfört med rikets 8. Mest expansiva anställningsplaner är i länets tjänstesektor. Trots en förväntad uppgång i sysselsättningen är det lägre anställningsplaner jämfört med i fjol då 18 procent av länets företag räknade med att öka antalet anställda kontra årets 13 procent.

Utsikterna inom handel, transport och bygg är betydligt mer återhållsamma. Det är också här som störst andel företag räknar med att minska antalet anställda. Historiskt har företagen överskattat sina anställningsplaner samtidigt som konjunkturutsikterna är osäkra. Hushållens urholkade köpkraft och ett minskat bostadsbyggande kan slå hårdare på företagens sysselsättningsplaner än vad företagarna själva uppger.

Figur 3. Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2023.

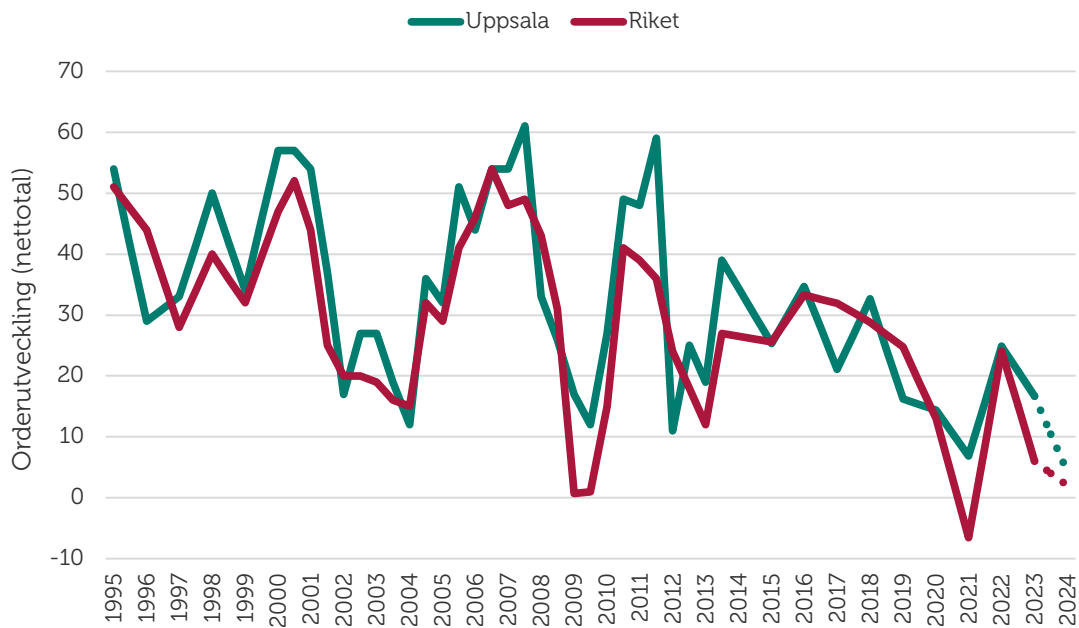

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxten i företagens orderingång ökade i fjol efter nedgången under pandemin. Nettotalet för orderingång steg till 25 både för länet och riket från att ha varit negativt 2021. Men det blev en kortvarig återhämtning. Omslaget i konjunkturen tillsammans med en hög inflation och snabbt stigande räntor har minskat tillväxten i företagens orderingång. 39 procent länets företag uppger att orderingången har ökat det senaste året jämfört med 22 procent som anser att den har minskat, vilket innebär att nettotalet sjönk till 17. Framtidsutsikterna är lågt ställda jämfört med fjolåret då nettotalet för orderingången förväntades stiga till 23. I årets undersökning väntas en betydligt måttligare utveckling och nettotalet förväntas bli 4, vilket också framträder på riksnivå.

Figur 4. Orderutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2023.

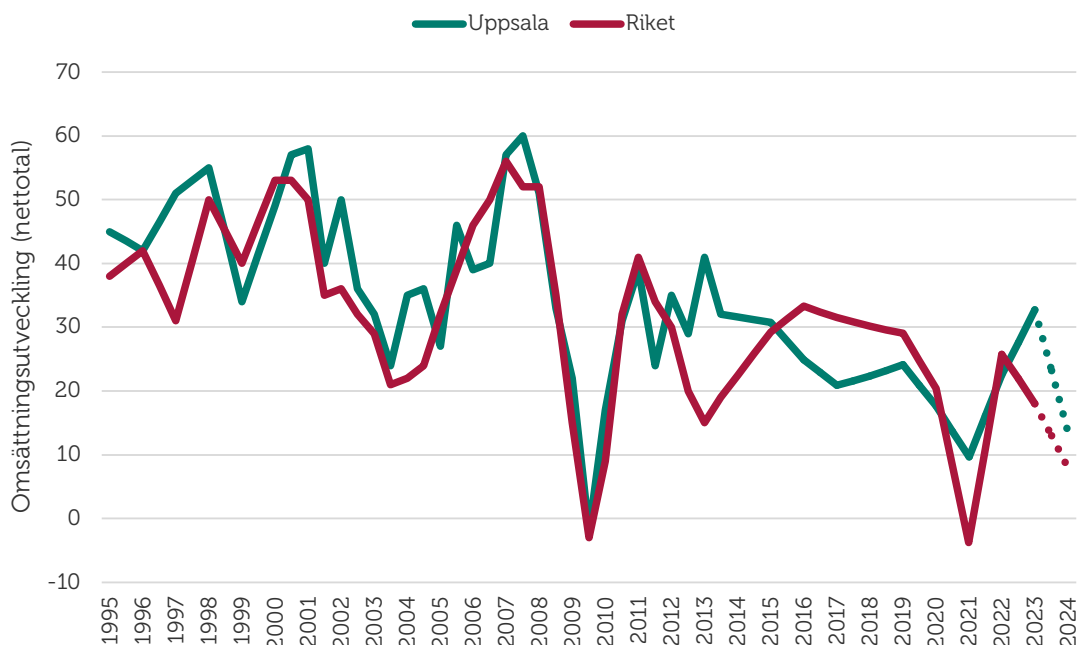
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten har ökat hos länets företag till skillnad från riket som helhet efter uppgången i fjol som kan ses som en rekyl efter den kraftiga nedgången under pandemin. Drygt hälften av länets företag uppger att lönsamheten har ökat de senaste tolv månaderna medan 21 procent anser att den har minskat. Det ger ett netttotal på 33 jämfört med 22 i fjol och innebär att nedgången i omsättningstillväxten inte följer utvecklingen för riket som helhet där nettotalet sjönk till 18 från fjolårets 26. Att omsättningen inte faller i samma omfattning som orderingången kan sannolikt förklaras av att företagen betat av inneliggande orderstockar. Omsättningen i nominella termer kan också ha upprätthållits av högre försäljningspriser som företagen genomfört under året. I så fall kan den volymmässiga omsättningstillväxten vara väsentligt lägre.

Länets företag räknar dock med en nedgång i omsättningstillväxten för de kommande tolv månaderna. Andelen företag som räknar med en ökad omsättning sjunker till 43 procent samtidigt som 29 procent tror att omsättningen kommer att minska, vilket ger ett netttotal på 14. Mest pessimistiska är länets industriföretag även om det är en splittrad bild. En tredjedel av företagen (35 procent) räknar med en minskad omsättning jämfört med en fjärdedel (24 procent) som tror på en ökad omsättning. I tjänsteföretagen är bilden den omvända, fler företag (52 procent) tror på en ökad omsättning än de som räknar med att den minskar (26 procent).

Figur 5. Omsättningsutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2023.

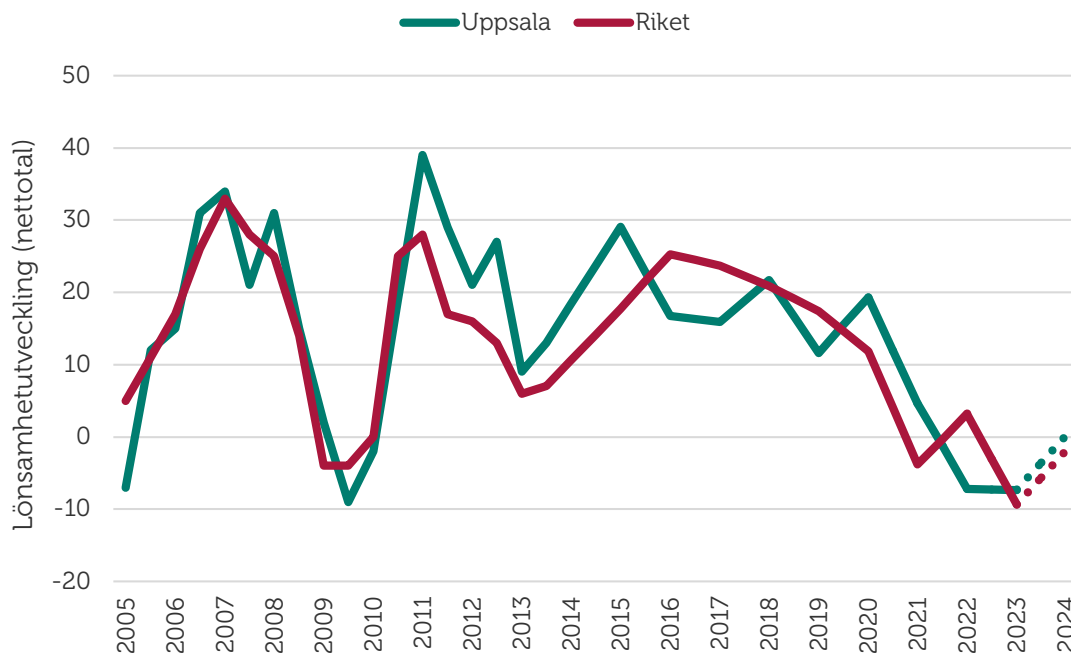

Lönsamhet

Lönsamheten i länets företag var fortsatt låg i fjolårets rapport efter tre år med avmattad tillväxt. I årets undersökning var det 26 procent av länets företag som ansåg att lönsamheten hade förbättrats under de senaste tolv månaderna medan 33 procent upplevde att den hade försämrats. Nettotalet för lönsamheten noterades till minus 7 vilket är samma som föregående år. Lönsamhetsförsvagningen är framträdande både i länets industri- och i tjänsteföretag, med övervikt av företag som upplevde att lönsamheten hade försämrats. Pandemin 2020, fjolårets kraftiga produktionskostnadsökningar och därtill en svagare konjunktur har pressat ned lönsamheten i de svenska småföretagen. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9 för riket, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Småföretagen i Uppsala läns lönsamhetsförväntningar är lågt ställda även om en viss återhämtning förutses. Det gör att länets nettotal för lönsamhet stiger till noll men är långt ifrån fjolårets högre förväntningar då nettotalet noterades till 7. Tjänsteföretagen i länet är mer optimistiska jämfört med industriföretagen där en fortsatt övervikt av företag förutser en försämrad lönsamhet.

Figur 6. Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 2005–2023.

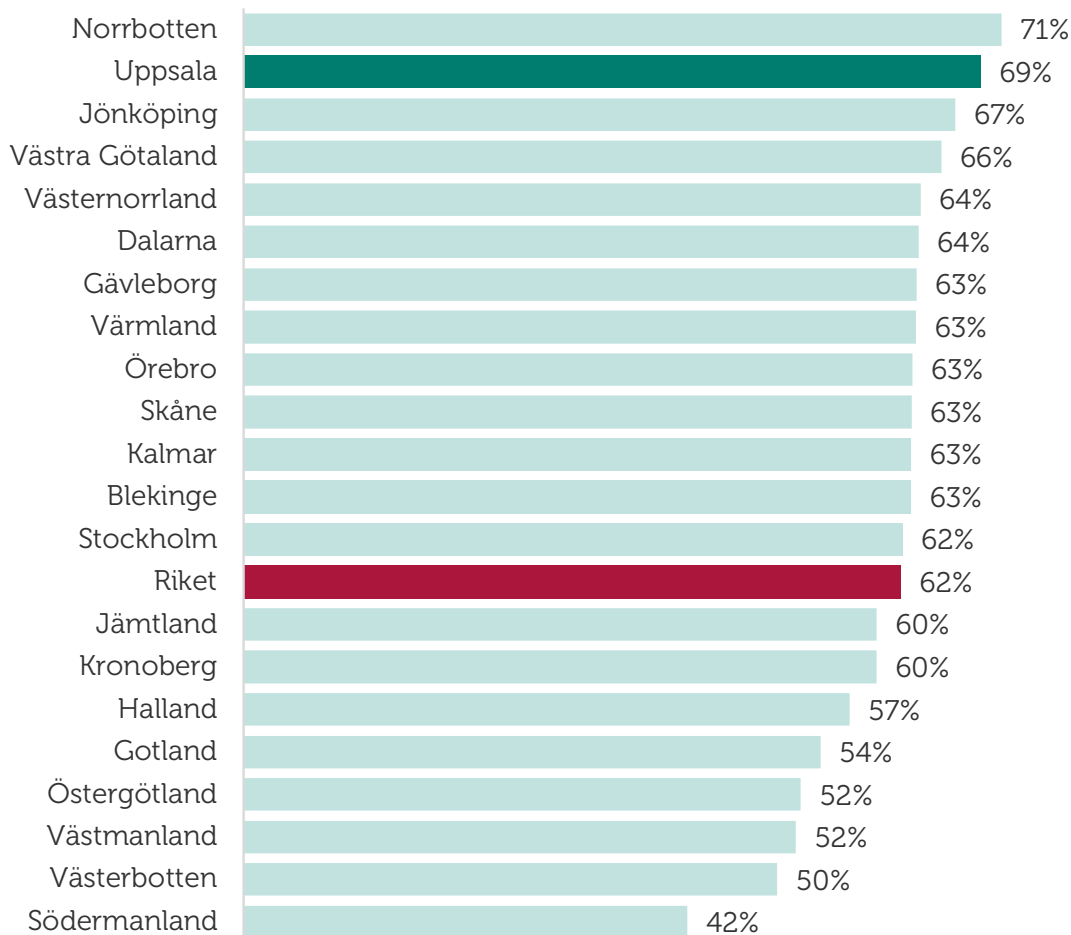
Företagens prisförväntningar

Lönsamhetsförsvagningen sker trots att småföretagen har höjt sina priser, vilket skulle tyda på att prisökningarna varit lägre än småföretagens produktionskostnadsökningar. I fjolårets undersökning planerade sju av tio av länets småföretag att höja sina priser. I årets barometer hade andelen sjunkit till 49 procent, vilket är högre än riksgenomsnittets 47 procent. Det blir också svårare för småföretagen att höja priserna mot sina kunder när konjunkturen försvagas. På frågan om hur stora prisökningar företagen planerar under 2023 uppger 75 procent av länets småföretag prisökningar i linje med inflationen som prognostiserades till 5,5 procent enligt Riksbankens februariprognos. Var femte företag (20 procent) planerar högre prisökningar än inflationen.

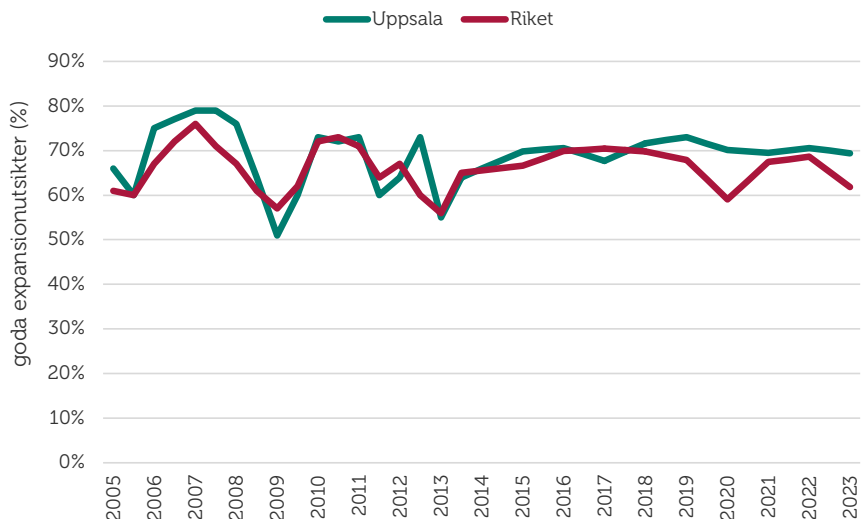
EXPANSIONSUTSIKTER OCH TILLVÄXTHINDER

Sju av tio småföretag (69 procent) i länet ser goda möjligheter att expandera, vilket är i linje med det historiska genomsnittet och något högre jämfört med förra året (71 procent). Med undantag för den djupa nedgången i början av 1990-talet har småföretagen varit optimistiska om sina tillväxtmöjligheter oavsett svängningar i konjunkturen. Långsiktiga visioner kring företagets framtida verksamhet spelar sannolikt en större roll än tillfälliga svängningar i konjunkturen. Uppsala län uppvisar en motsvarande utveckling och är något högre än riksgenomsnittet. Mest optimistiska är företagen i Norrbotten följt av Uppsala och Jönköpings län medan lägst förväntningar finns i Södermanland och Västerbottens län.

Figur 7. Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2023.

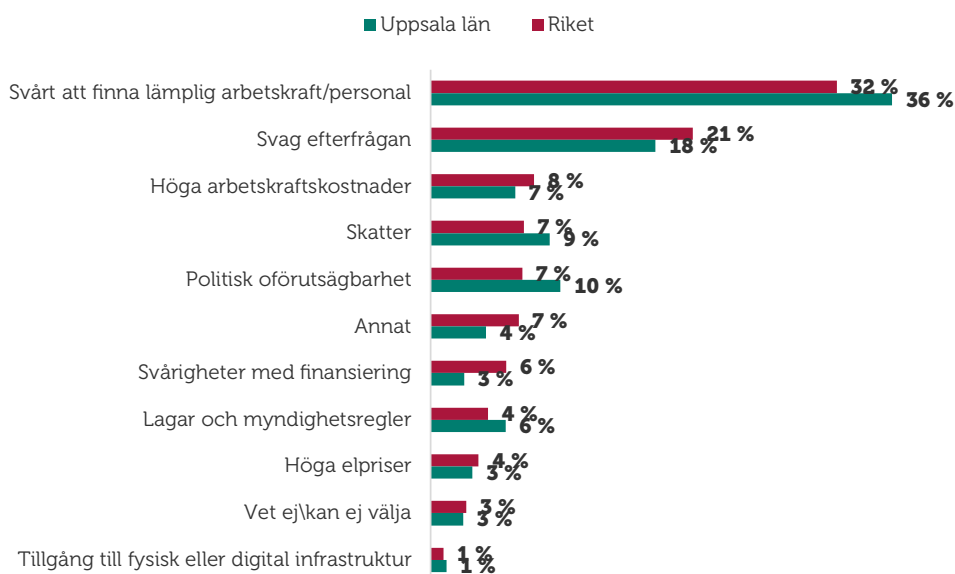
Figur 8. Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Uppsala län och riket 2005–2023.

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft trots en svagare konjunktur. I årets undersökning uppger 36 procent av länets företag det svaret, vilket är något högre än fjolårets 41 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft och utgör ett betydande hinder för tillväxt. Svag efterfrågan är det näst vanligaste hindret och har ökat från 3 procent av länets företag i fjol till 18 procent i årets undersökning.

Figur 9. Tillväxthinder enligt företagen i Uppsala län och i riket 2023 (procent).

SLUTSATSER

Det är en tydlig inbromsning i småföretagskonjunkturen som årets Småföretagsbarometer visar efter uppgången i fjol som till viss del drogs upp av borttagna coronarestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. Sedan fjolårets undersökning har konjunkturindikatorn för riket som helhet fallit från 57 till 25. Men det är en splittrad konjunkturbild. Hushållsnära företag har påverkats hårdast när hushållens köpkraft urholkats av den höga inflationen och de stigande räntorna men även byggföretagen nu när bostadsbyggandet faller och hushållens bostadsrenoveringar minskar. För tillverknings- och tjänsteföretagen har nedgången inte varit lika djup men ändå en tydlig avmattning jämfört med fjolårets undersökning. Lönsamheten i småföretagen har åter vänt ned efter fjolårets förbättring. Stigande produktionskostnader, kronförsvagning och en svagare efterfrågan har pressat ned lönsamheten i många företag både i länet och i riket som helhet trots att företagen har höjt sina priser. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9 för riket, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Även om det finns ljusglimtar om att inflationen är på väg ned och räntetoppen kan vara nära är småföretagens förväntningar lågt ställda inför de kommande tolv månaderna sannolikt påverkade av det senaste årets utveckling. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är långt ifrån fjolårets optimistiska planer. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Men de regionala skillnaderna är stora. Företagen i Uppsala län förutser en nedgång under det närmaste året och konjunkturindikatorn sjunker från 53 till 31, vilket endast passeras av Norrbottens och Östergötlands län. Mest pessimistiska är företagen i Södermanland och Gotland där konjunkturindikatorn noteras i det negativa territoriet. Företagens framtidsplaner sker under en osäker omvärldskonjunktur. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturbedgången. Positivt är att företagen har byggt upp kapitalbuffertar vid oväntade händelser, till exempel vid halverade intäkter under en tre månader. Sju av tio företag skulle klara sig från en konkurs vid halverade intäkter genom att använda företagets besparingar. Tio procent av företagen uppger att de skulle gå i konkurs och är särskilt koncentrerat till detaljhandeln och delar av tjänstesektorn.

Swedbank

Swedbank, Landsvägen 40, 172 63 Sundbyberg
Postadress: 105 34 Stockholm

08 – 585 900 00 | info@swedbank.se | swedbank.se

Sparbankernas Riksförbund

Sparbankernas Riksförbund, Vasagatan 11, 111 20 Stockholm
Postadress: Box 16249, 103 24 Stockholm

08 – 648 206 20 | info@sparbankerna.se | sparbankerna.se

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
Postadress: 106 67 Stockholm

08 – 406 17 00 | info@foretagarna.se | foretagarna.se